

**Мавзу: Қишда ва кечки пайтларда куткарув
ишларини олиб бориш хусусиятлари.**

Режа:

1. Vaqtinchalik iqlim omillarining ASR ning ta'siriga ta'siri
2. Qishgi va tungi sharoitlarda qutqaruv ishlarining xususiyatlari
3. Qish davrida XAVFSIZLIK CHORALARI

Qutqaruv operatsiyalari davomiyligi va samaradorligi kunning ob-havo va vaqtidan ta'sirlanadi. Havoning harorati minus va yuqoridan pastroq bo'lsa, ortiqcha 25 daraja quyuqlashganda, qorong'uda, rentabellik koeffitsienti 1,5 ga teng. Iliq ob-havo sharoitida uzlucksiz yomg'ir bilan bu koeffitsient 1,2-1,3, sovuqda esa 1,4-1,5 ga teng. Qishda, -30 darajagacha bo'lgan haroratda va shamol 10 m / s tezlikda, koeffitsient 1,8 ga etadi.

- Yomg'ir va qor AQI ning bajarilishini sezilarli darajada murakkablashtiradi, yiqligan binolarning yuqori qavatlarida ishlayotgan paytda tushib qolish xavfini oshiradi. Sovuq tushishi insonlarning kam ishlashiga, hipotermiya, kasallikkarga olib keladi. Kuchli sovuq tananing va oyoqlarning ochiq qismlarida sovuqqa olib kelishi mumkin bo'lsa-da, shamol va yuqori namlikdagi engil sovutish shamolga ega bo'lмаган sovuq havodan ko'ra ko'proq xavflidir

Yomg'ir va qor AQI ning bajarilishini sezilarli darajada murakkablashtiradi, yiqilgan binolarning yuqori qavatlarida ishlayotgan paytda tushib qolish xavfini oshiradi. Islomni kamaytirish insonlarning kam ishlashiga, hipotermiya, kasalliklarga olib keladi. Kuchli sovuq tananing va oyoqlarning ochiq qismlarida sovuqqa olib kelishi mumkin bo'lsa-da, shamol va yuqori namlikdagi engil sovutish shamolga ega bo'lмаган sovuq havodan ko'ra ko'proq xavflidir.

- Shamol odamlar uchun nafaqat hipotermiya tomonidan xavfli. Kuchli shamol esayotgan qutqaruvchilarni puflab chiziq bo'ylab yurib tushirishi, yiqitishi yoki yiqitishi mumkin. Ba'zi joylar shamol tunnellariga aylanadi, ular orqali harakatlanish xavflidir, shundagina ularni shamol bosimi ostida to'xtatuvchi qutqaruvchilarning tushishiga olib kelishi mumkin. Ba'zi joylarda va ochiq havo sharoitida kuchli shamol mumkin, bu esa qorni "bayroqlar" bilan masofadan tanib oladi.

Yuqori ob'ektlar ayniqsa momaqaldiroqlarga va chaqmoqlarga ta'sir ko'rsatadi. Yomg'irli momaqaldiroq alomatlari - shafqatsizlik, shamol etishmasligi, yomg'ir bulutlarining to'planishi, kuchli momaqaldiroq minoralariga aylanishi. Har bir tumanda chaqmoq chaqishning eng ko'p joylari mavjud emas, ular ma'lum bo'lishi kerak va momaqaldiroq bo'layotgan paytda ehtiyyot choralarini ko'rish kerak.

- Momaqaldiroqlar harorathihga pasayishiga va yog'ingarchilikni olib keladi, ammo uning asosiy xavfi – Chaqmoq. Elektr zaryadining xavfli belgilari, hatto bulutsiz osmonda ham, elektr maydonining kuchayib borishi bilan bog'liq bo'lgan ta'sirlar; sochlarni qichishishi, sochlarning qorishmasi, metall buyumlarni chayqab tashlash, asbobning o'tkir uchlarida vaqtlar. Katta erlarda, chaqmoq chaqish xavfi katta.

Bo'ronli momaqaldiroq boshlanishidan oldin ochiq maydonchalardan chiqib, pastga tushish kerak. Drenajlardan qochish kerak, chunki hatto kichik yoriqlar va chuqurliklar atmosfera elektrilarining suv yuzasiga oqib o'tishi uchun o'tkazuvchan bo'ladi. Xuddi shu sababga ko'ra, siz devorga suyanishingiz yoki tashqarida yashirishingiz mumkin emas. Qattiq momaqaldiroqli metall uskunalari qutqaruvchisi oldindan qochib qutulgan odamlardan uzoq masofada joylashgan bo'lishi kerak.

- Tumanlar balandlikka yo'nalishlarni ancha qiyinlashtiradi: tumanlarda masofani, tikuvchanlikni yoki nisbiy balandlikni to'g'ri aniqlashning deyarli imkonи yo'q. Tumandagi harakat yo'nalishlarda yoki marshrutni yaxshi bilish bilan belgilashda davom etadi. Har qanday holda, normal ko'rinish mavjud bo'lganda, sizning manzilingizni aniqlash va uni aniqlash kerak. Yo'qotilgan va tuman yo'nalishi bilan siz to'xtab, kutishingiz yoki muayyan belgilarga qaytishingiz kerak

Qishgi va tungi sharoitlarda qutqaruv ishlarning xususiyatlari

- Avvalo, ish joylarida, marshrutlarda va agar vaziyat talab qilinsa, shahar atrofida odamlarni sovuqdan himoya qilish zarur. To'g'ridan-to'g'ri ishlarni davom ettirishdan oldin, faqat qor va muz hududini avariya (falokat) sodir bo'lgan joydan emas, balki qo'shni odamni, shuningdek, uskunalar bilan birga olib kelinadigan yo'llarni tozalash zarur bo'ladi.
- Odamlarni ob-havodan va past haroratdan himoya qilish uchun ular saqlanib qolgan turar-joy, ma'muriy va boshqa bino va inshootlardan, bodrumdan foydalanadilar. Ular derazalarni isitadi. Eshiklar, kerak bo'lganda - devorlar, shiftlar, pechkalar yoki boshqa isitish moslamalari, ularning yo'qligida - vaqtinchalik dala konstruktsiyalari: to'siqlar, chodirlar yoki dugouts qurish.

Xodimlar avtobuslarda yoki yopiq avtoulovlarda tashiladi. Harakat yo'nalishida 15-20 km masofada issiqlik punktlari o'rnatiladi. Ularning maqsadi bu maqsadlar uchun uy-joy, ofis binosi yoki boshqa binolarda joylashtirilishi hisoblanadi. Ochiq joylarda, yo'llarning yaqinida isitish joylari uchun tabiiy to'siqlar (jarliklar, jarliklar) bilan himoyalangan joylar tanlanadi. O'yin maydonchalari panjarali panjaralar, ko'cha yoki qor bilan qoplangan bo'lishi mumkin. Qish mavsumida issiqlik punktlari qazib oladigan joyning yaqinida (neft va gaz quvurining yorilishi, samolyot halokati, poezdning o'chirilishi) joylashishi kerak.

- Qurilmani qutqarish va asbob-uskuna etkazib berish va etkazib berish uchun boshqa favqulodda ishlarni amalga oshirayotganda hududni oldindan tozalash zarur bo'lishi mumkin. Buning uchun qor pardalari, buldozerlar, greyderlar va tozalash vositalaridan foydalaning. Bu shuningdek, radioaktiv ifloslanish sharoitida SDNW chiqqandan keyin ham amalga oshiriladi.

Qish mavsumida sug'orish va yuvish va qumni tashuvchi mashinalar bir-biri bilan almashtiriladigan asbob-uskuna bilan jihozlangan. Qor tozalovchi vositalarini ishlatish, aylanma va qayrilgan qor pardalari avtoulovlarni va yo'llarni tozalash uchun eng samarali hisoblanadi.

- Qishki sharoitlarda erga ishlov berish, hatto kichik chuqurlikda (20-30 sm dan ortiq) chuqurlikda bo'lsa ham, ekskavator yoki buldozer tomonidan yuqori qavatning rivojlanishi avval uni bo'shatmasdan mumkin emasligi bilan ham murakkablashadi. Qoida tariqasida shikastlangan tarmoqlarni tiklash ma'lum bir tuproqli qazish ishlarida ishlab chiqarish bilan bog'liq.
- Ko'p hollarda qutqaruv va qutqarish operatsiyalari kunduzi soatlab bajarilishi kerak, ya'ni yorug'likni kecha talab qiladi. Ish joyini yoritish uchun eng mos yo'nalishli yoki yoritgichli manbalar - bu qurilish ob'ektlarini yoritishda foydalaniladigan turli xil chiroqlar, shuningdek ko'chalar, binolar, obidalar uchun dekorativ yoritish uchun ishlatiladi

- Yoritgichlar va yoritgichlardan tashqari siz 100, 150, 300 va 500 vattli lampalarni ishlatingiz mumkin. Shu maqsadda ish joyining 20-30 m masofada joylashgan atrofida lampalar ustunlar yoki kavşaklar ustida to'xtatiladi.
- Qutqaruv inshootlarini jihozlashda avtotransport vositalariga avtotransport maydonchasiga etkazib beriladigan yoritgichlar, kabellar, tripodlar yoki kataklar o'rnatilishi kerak. Yoritgichlarga elektr energiyasini etkazib berish mobil elektrostantsiyalar tomonidan ta'minlanadi. Qisqa muddatli yorug'lik uchun avtomobil yorug'lik chiroqlarini, traktorlar, traktorlarni ishlatingiz mumkin.

Qish davrida XAVFSIZLIK CHORALARI

- Qish qattiq sovuq, qor bo'ronlari, bo'ronlar bilan ifodalanadi. Mamlakatdagi havo haroratining keskin pasayishi, og'ir qor yog'ishi, bo'ronli shamollar, qor bo'ronlari va bo'ronlar bilan birgalikda yo'llarda tez-tez drenajlar bor. Qishda favqulodda vaziyatlarning asosiy sabablari baliq ovlash paytida muzda xavfsizlik talablariga mos kelmasligi, yupqa muz ustida mashina haydash va kattalar nazorati ostida bo'limgan bolalarni qoldirishdir.
- Qish mavsumida favqulodda vaziyatlarning oldini olish uchun (muzlig'li falokat, muz, qor ko'chishi, sovuqlik, bo'ron), Atyrau viloyati Favqulodda vaziyatlar departamenti xodimlari G'arbiy hududiy aviakompaniyasi qutqaruv bo'linmasi xodimlari bilan birgalikda profilaktik reydlar o'tkazmoqda, ko'chma kompleks keng qamrovli profilaktika ishlari uchun ogohlantirishlar. Ushbu mashina ko'p sonli odamga etib borish imkonini beruvchi dinamik bilan jihozlangan. Ushbu tadbir odamlarning katta miqdordagi turar joylari va qishki baliqchilik sohasida o'tkaziladi

Reid davomida shahar aholisi va baliqchilar bilan profilaktik suhbatlarga katta e'tibor qaratiladi. Taqqoslama suhbatlar paytida, fuqarolar ushbu mavzu bo'yicha varaqalar topshirishdi. Bunday tadbirlarning maqsadi jamoatchilikni qishda va muzda boshlang'ich xavfsizlik qoidalariga rioya qilish haqida ogohlantirishdir!

► **Qishda harakat qilish qoidalari**

- • Meteorologik ozgarushlarni kuzatish yoki atrofdagi tabiatni kuzatish orqali ob-havo o'zgarishini kuzatishga harakat qiling;
- • ortiqcha kiyimlarni beparvo qilmang;
- • begona joylarda sayohat qilmang, har doim ob-havo yomonlashishi va yo'l olib kelish uchun tayyor bo'ling
- Sovuq havoda, ayniqsa kuchli shamollarda, umumiy yoki mahalliy hipotermiyadan qochib, vaziyatni doimiy nazorat qiladi; • Har qanday usulda issiq muzlatilgan qo'lqoplar - osilib turish, tanada isitish, keng tozalash;

► Muz ustida yurish:

- • Har qanday holatda qorongilikda va ko'rinish yomon bolgan hollarda muzga chiqish mumkin emas!
- • Muz ustida jarliklar, yoriqlar va muz teshiklariga yaqin bormang!
- • Ota-onalarga : bolalarni muzdan (baliq ovlash, tosh va konkonchalar) kuzatusiz qoldirmang!
- • Mototsikllarda, o'tish joylarida tashilayotgan mashinalarda muzlashga bormang.
- • Guruhi bilan muzlikni kesib o'tganda, bir-biringizdan 5-6 metr masofani saqlang!
- • Suv omborlarida yuz bergen fojealarning eng tez-tez uchraydigan sabablaridan biri - spirtli ichimliklarni istemol qilish